

5. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/73-1-9>

УДК [338.48-6:502/504:630*907](292.451)

Фомічева Т.Є.

аспірант кафедри екологічної економіки та бізнесу,
Національний лісотехнічний університет України

Дубовіч І.А.

кандидат географічних наук,
професор кафедри екологічної економіки та бізнесу,
Національний лісотехнічний університет України

Василишин Х.Р.

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри екологічної економіки та бізнесу,
Національний лісотехнічний університет України

Fomicheva Tetiana, Dubovich Ion, Vasylyshyn Khrystyna
Ukrainian National Forestry University

СУЧАСНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ НА ТЕРИТОРІЇ ЛІСОВОГО ФОНДУ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ В УМОВАХ ВІЙНИ

Розглянуто соціально-економічні проблеми, які гальмують забезпечення ефективного функціонування екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат в сучасних умовах війни росії проти України. Звернено увагу на скорочення основних надходжень до бюджету від туристичного бізнесу в Україні. Проаналізовано негативні наслідки від війни та їх вплив на територію України. Наголошено, що від бойових дій на території України збільшуються викиди парникових газів, що є основною причиною кислотних дощів, які негативно впливають на організм людини та навколишнє природне середовище. Обґрунтовано, що екологічний туризм залишається популярним серед українців, зокрема на заході України. Проаналізовані основні аспекти функціонування екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат в умовах воєнного стану.

Ключові слова: екологічний туризм, екотурист, територія лісового фонду, Українські Карпати, сталий розвиток.

Постановка проблеми. Вторгнення російської армії на територію України розпочалося у 2014 р. під час захоплення Кримського півострова та частини Донецької і Луганської областей. Повномасштабний військовий напад росії на Україну, розпочатий 24 лютого 2022 р., завдав значних руйнувань і людських жертв в Україні. Війна росії проти України вже забрала тисячі людських життів та зруйнувала і пошкодила сотні тисяч об'єктів цивільної та військової інфраструктури. Російські військові руйнують стратегічні об'єкти України та знищують її економіку. Збитки, завдані Україні внаслідок цієї жорстокої війни росії проти України перевищують один трильйон доларів США. Через війну на півдні і сході України більше 10 млн громадян

цих регіонів були змушені покинути свої домівки та переселитися в більш безпечні регіони країни, майже 4 млн громадян вимушені були шукати прихисток за кордоном, це переважно жінки та діти. Війна зруйнувала не тільки економіку нашої країни, але й природні цінності України та долі громадян. Зруйновано багато міст і громад, частково або повністю в них знищена соціальна інфраструктура, сотні тисяч громадян України залишилися без своїх домівок, робочих місць та бізнесу, в т. ч., туристичного [1, с. 7].

Зменшення кількості туроператорів та турагентів, збільшення в декілька разів рівня інфляції, падіння ВВП, забруднення повітря, а також зменшення кількості іноземних туристів, зумовлені впливом війни

Росії проти України. Така зміна показала, що сфера туризму зазнає найбільших збитків від такої загрози, як війна. В подальшій перспективі розвитку туристичної індустрії екологічний туризм повинен стати найбільш розвинутим у країні, що забезпечить формування більш стійких умов для функціонування туристичних підприємств. Саме тому забезпечення належних умов для активного функціонування екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат є актуальним. Усвідомлення сучасного стану цієї сфери туристичних послуг, є важливою умовою розробки дієвих заходів та зміни пріоритетів туристичної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження у сфері функціонування екологічного туризму здійснюють вітчизняні та закордонні вчені. Шляхи розвитку туристичної сфери України визначили Роїк О.Р. та Недзвецька О.В.. Основні виклики сьогодення в екологічному туризмі, а також сучасний стан та перспективи розвитку екологічного туризму в Україні дослідили Паньків Н. та Скрипник М. [2, с. 230]. Екологічні наслідки війни та проблеми екологічного туризму в контексті повномасштабного вторгнення Росії висвітлив Кузьміч І.С. [3]. Осмислення сучасних тенденцій розвитку екологічного туризму у світі відображено у працях закордонних вчених, а саме: Ceballos-Lascuráin Н. [4], Honey М. [5], Steck В. [6] та ін. Незважаючи на те, що наукові здобутки вчених послужили теоретико-методологічною базою дослідження і дали змогу виявити низку питань у дослідженні екологічного туризму, питання сучасних соціально-економічних проблем функціонування екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат в умовах війни сьогодні недостатньо вивчені.

Формулювання цілей статті. Дослідити сучасні соціально-економічні проблеми та розробити пропозиції щодо ефективного функціонування екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат.

Виклад основного матеріалу. Державне агентство розвитку туризму підрахувало, що через війну надходження до держбюджету від туристичної галузі скоротилися майже на 34%. За дев'ять місяців 2022 р. представники туристичної галузі України сплатили на 33,34% менше податків, ніж за аналогічний період 2021 р. Загальна кількість платників податків, які займаються туристичною діяльністю, за дев'ять місяців поточного року скоротилася в середньому на 28%. При цьому зафіксовано, що кількість юридичних осіб зменшилася на 36%, а фізичних – на 25%. Найбільша частка надходжень до держбюджету за дев'ять місяців 2022 р. сплачена готелями – майже 673 млн грн Але вона все ж на 35% менша порівняно з аналогічним періодом у 2021 р. Зафіксовано 42% приросту сплаченого податку від діяльності пансіонатів та гуртожитків, що використовувалися як тимчасовий прихисток для людей, які вимушені були покинути свої домівки через війну. Водночас частка сплаченого податку від

діяльності туристичних баз, кемпінгів, дитячих таборів відпочинку зменшилася майже на 65% – сплачено 110 млн грн податку порівняно з 316 млн грн за аналогічний період 2021 р. [7]. Також спостерігається спад діяльності туристичних операторів на 32% – вони сплатили до держбюджету за дев'ять місяців 2022 р. 125 млн грн податків, тоді як за аналогічний період 2021 р. сплачено 184 млн грн. Окрім цього, є незначний спад податкових надходжень – 5% від діяльності туристичних агентств. Зростання розміру сплаченого податку за дев'ять місяців 2022 р. зафіксовано у Львівській (197 млн грн порівняно з 151 млн грн 2021 р.), Івано-Франківській (136 млн грн – порівняно з майже 104 млн грн) та Київській (120 млн грн – порівняно з майже 89 млн грн) областях. Значний спад податкових надходжень зафіксовано у м. Києві та Одеській області. На Одещині – на 78%, а у м. Київ – на 43% [7].

Заповідники, які є об'єктами екологічного туризму, теж відчували ряд негативних наслідків. За даними Міністерства захисту навколишнього середовища та природних ресурсів України, станом на 20 березня 2022 р. бойові дії проходили на території природно-заповідного фонду площею 12,4 тис км². Ліквідація наслідків цих дій є вкрай необхідною для подальшого розвитку країни, оскільки території природно-заповідного фонду є потенційними центрами екологічного туризму. Природі завдано значних збитків через постійні бойові дії. При детонації ракет та артилерійських снарядів окислюються навколишні ґрунти, дерева, конструкції, а також утворюється низка хімічних сполук і токсичних органічних речовин. Під час вибуху всі речовини проходять повне окиснення, а продукти хімічної реакції вивільнюються в атмосферу [3].

За оцінками експертів, викиди парникових газів за сім місяців війни в Україні вже склали майже 72 млн тонн CO₂, що дорівнює річним викидам парникових газів у Данії [8]. В атмосфері оксиди сірки і азоту можуть стати причиною кислотних дощів, що змінюють кислотність ґрунту та викликають опіки рослин, до яких особливо чутливими є хвойні дерева. Кислотні дощі негативно впливають також на організм людини, ссавців та птахів, на стан слизових тканин та органів дихання. У результаті пошкодження інфраструктури України виникла низка загроз і викликів, серед яких: аварійне забруднення річок, які є джерелами води для промислових та комунальних підприємств та населення; локальне забруднення підземних і поверхневих вод внаслідок масштабних розливів нафтопродуктів із підірваних резервуарів, від знищеної техніки та інших бойових дій [3].

У західних регіонах туризм потрохи відновлюється, зокрема внутрішній, фірми організують тури Львівською, Івано-Франківською, Закарпатською та Тернопільською областями. Проте, це в основному короткотривалі виїзні тури для внутрішньо переселених осіб. Також відновлюються екскурсійні тури в музеї та замки, що залишались закритими через воєнний стан. Щодо виїзного туризму, то ситуація є дещо

іншою – більшість українців цікавлять поїздки за кордон з метою евакуації, а не відпочинку [9, с. 14].

Під час війни розвиток екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат, та й в Україні загалом, знаходиться на стадії становлення та виглядає песимістично. Він має певні обмеження, наприклад, щодо відвідування лісів Українських Карпат, деяких гірських маршрутів, водойм, лісів, але має й свої особливості. Екологічний туризм залишається популярним серед українців, зокрема на заході України. Оскільки він дозволяє переживати, бо, як відомо, природа лікує душі, надає реабілітаційну допомогу, допомагає відновити і психічний, і фізичний стан населення під час війни. Однак є надія, що після закінчення війни екологічний туризм почне поступово відроджуватися. Це підтверджує досвід деяких країн (Хорватії, Ізраїлю, Грузії та ін.), які пережили війну і вивели туризм на новий рівень розвитку [10, с. 90].

Особливого значення щодо забезпечення належного рівня функціонування екологічного туризму набуває у воєнний час, де відбуваються складні деструктивні процеси, що негативно впливають на економіку, рівень безробіття, інфляцію, забруднення повітря, якість життя місцевого населення та охорону навколишнього природного середовища. Саме тому розвиток екологічного туризму може частково зменшити окреслений негативний вплив та одночасно сприяти зростанню туристичних показників в Українських Карпатах та країні загалом.

Фактично функціонування екологічного туризму зумовлюється низкою соціальних та демографічних чинників. Тренд зменшення населення свідчить про значні міграційні процеси, велику кількість вимушено-переселених осіб, перевищення смертності над народжуваністю, складні умови життя в умовах війни тощо. Слід враховувати, що офіційна статистика не показує наслідки міграції та безробіття населення як всередині країни, так і за кордон. Відповідно такі демографічні процеси негативно впливають на розвиток екологічного туризму, оскільки насамперед виїжджає молодь, тобто та частина суспільства, яка може бути зацікавлена у створенні власного бізнесу, реалізації своїх ідей тощо.

Розвиток екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат здатний розв'язати цілу низку соціально-економічних та екологічних проблем гірського регіону України. Все це формує нове мислення, активізацію інноваційної економічної діяльності місцевого населення та потребує фінансової підтримки з боку держави та зарубіжних інвесторів [2, с. 230].

Загалом, екологічний туризм, можна успішно розвивати на території лісового фонду Українських Карпат, проте, існує недостатньо інвестицій та зваженої рекламної політики для цього. Водночас, необхідною умовою такого розвитку має бути збереження біорізноманіття території лісового фонду, яке буде виступати базовим природним капіталом – основою бізнесу. Це

потребує потужної інформаційно-просвітницької системної діяльності на основі впровадження та методології формування екомережі Українських Карпат [2, с. 235]. Розвиток екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат базується на змінах, що стосуються переходу від однієї умови до іншої. Позитивний чи негативний перехід залежить від початкових принципів. Це вимагає усвідомленої участі всіх відповідних зацікавлених сторін, а також державного управління для забезпечення певного організаційно-економічного механізму використання території лісового фонду для розвитку екологічного туризму в Українських Карпатах. Для цього необхідний моніторинг впливу, введення необхідних профілактичних або коригуючих заходів, коли це необхідно. Функціонування екологічного туризму в Українських Карпатах також повинно підтримувати високий рівень задоволеності туристами та забезпечувати важливий досвід для туристів, підвищуючи їхню обізнаність щодо проблем територій лісового фонду. Створення основних положень функціонування екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат в умовах воєнного стану повинно базуватися на певних принципах (див. табл. 1), що дає можливість покращити соціальні та економічні умови для місцевого населення, збереження природних умов територій лісового фонду та їх сталого використання, а також інтеграцію в систему міжнародного екологічного туризму.

Розвиток екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат в умовах війни та повоєнний період здатний змінити сферу зайнятості місцевого населення, його дохідність, наповнення бюджету та мати позитивний вплив на економіку загалом. Саме тому, важливим є пошук джерел для фінансування екологічного туризму в регіоні. Орієнтований на екологічно свідомі методи проектування, відповідне використання природної вентиляції, використання матеріалів з тривалим терміном служби та низьким рівнем обслуговування, оптимізоване використання сонячної енергії та системи збору дощової води підкреслює обов'язковість збереження природного і культурного спадку, біологічної різноманітності та покращення екологічного, соціального і економічного стану регіонів, які відвідують еко туристи. При раціональній та відповідальній організації екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат можна забезпечити реальну фінансову підтримку природоохоронним територіям і підвищити значення природних ділянок, які повинні зберігатися в недоторканому вигляді [2, с. 236].

Оскільки екологічний туризм зосереджується на відповідальних подорожах до місць, де флора, фауна та культурна спадщина є основними пам'ятками збереження довкілля, він покликаний запропонувати туристам уявлення про вплив людини на навколишнє природне середовище та сприяти більш раціональному ставленню до природи. Екологічний туризм допомагає розвитку громади, надаючи альтернативне джерело

Принципи застосування екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат

1. Стале використання ресурсів	Збереження та стале використання ресурсів – природних, соціальних, культурних – є вирішальним і має сенс довгострокового бізнесу з використанням ресурсів на постійному рівні
2. Зменшення споживання ресурсів та відходів	Скорочення надмірного споживання та відходів дозволяє уникнути витрат на відновлення довгострокової шкоди навколишньому природному середовищу та сприяє якості екологічного туризму
3. Збереження біорізноманіття на території лісового фонду	Збереження та просування природного, соціального та культурного різноманіття є важливим для довгострокового екологічного туризму та створює основну базу для галузі
4. Інтеграція екологічного туризму в стратегічне планування	Розвиток екологічного туризму, інтегрований у національну та місцеву політику стратегічного планування та який здійснює оцінку впливу довкілля, підвищує довгострокову життєздатність екологічного туризму
5. Підтримка місцевої економіки	Екологічний туризм, який підтримує широкий спектр місцевих економічних заходів, враховує екологічні витрати та цінності, захищає їх та уникає шкоди для навколишнього середовища
6. Залучення місцевих громад	Повна участь місцевих громад в екологічному туризмі не тільки приносить користь їм та довкіллю, але й створює нові робочі місця, зменшує безробіття, бідність та міграцію.
7. Участь зацікавлених сторін (стейкхолдерів)	Консультації та участь усіх зацікавлених сторін в екологічному туризмі дає можливість обмінюватися досвідом, враховувати всі думки та інтереси й мають важливе значення для того, щоб вони працювали поряд і вирішували потенційні конфлікти інтересів.
8. Навчання персоналу	Навчання персоналу, що інтегрує екологічний туризм у практику, а також набір персоналу на всіх рівнях покращує якість туристичного продукту.
9. Маркетинг екологічного туризму	Маркетинг, який надає туристам повну інформацію, видає настанови та норми поведінки, підвищує повагу до природного, соціального та культурного середовища районів.
10. Проведення досліджень	Постійні дослідження та моніторинг в екологічному туризмі на території лісового фонду з використанням ефективного збору та аналізу даних є важливим для вирішення проблем та приносить користь для напрямів, галузі та споживачів.

Джерело: сформовано авторами на основі джерел [4–6]

засобів для її існування. Досягнення цілей в екологічному туризмі залежить від того, чи відповідають вони концепції сталого розвитку.

Успішне вирішення проблем екологічного, економічного та соціального характеру, визначить чи екологічний туризм розвиватиметься належним чином в контексті загального сталого розвитку, на шлях якого Україна прагне стати, вирішуючи проблеми санітарного стану сіл, міст, приведення в порядок доріг, вулиць, їх озеленення. В результаті зростає привабливість територій, потік туристів, розвивається виробництво предметів споживання, оскільки являється попит з боку туристів. Цілком зрозуміло, що фінансові ресурси виступають рушійною силою будь-якого розвитку, зокрема, інноваційно-екотуристичного. Розвиток екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат може стати рушійним чинником сталого розвитку території лісового фонду. Варто визнати екологічний туризм, як важливу сферу економіки в регіоні Українських Карпат, але він, в наш час, немає належного рівня розвитку і не забезпечений людськими й фінансовими ресурсами. Є багато стримуючих чинників, які гальмують розвиток екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат і загалом на території України [2, с. 238].

Висновки. Популярність екологічного туризму в Україні щороку зростає, і приносить значний вклад у ВВП країни. Проте через війну надходження до держбюджету України від туристичної галузі скоротилися майже на 34%, що пов'язано з охопленням бойовими діями території природно-заповідного фонду площею

12,4 тис км² та певними обмеження, наприклад, щодо відвідування лісів Українських Карпат, деяких гірських маршрутів, водойм, лісів тощо. Незважаючи на це, екологічний туризм в Україні має перспективи розвитку, проте потребує державної підтримки та подолання наслідків війни. Природні ландшафти та різноманіття природного середовища території лісового фонду Українських Карпат є потенційними туристичними зонами, які наразі вражені наслідками впливу бойових дій на території держави. Також екологічний туризм має важливе значення для вирішення багатьох економічних, екологічних та соціальних проблем у регіонах, де застосовується.

Розвиток екологічного туризму на території лісового фонду Українських Карпат зосереджується на ключових питаннях довкілля, суспільства та системного процесу розвитку, який керується механізмом його забезпечення та стратегічним плануванням. Екологічний туризм сприятиме підвищенню рівня зайнятості місцевого населення, збільшенню фінансових надходжень в місцевий бюджет, підвищенню рівня екологічної свідомості, залученню інвестицій, збереженню і розвитку культурного потенціалу та природного капіталу цих територій тощо.

Уважаємо, що після перемоги України та закінчення повномасштабної війни росії проти України, екологічний туризм почне поступово відроджуватися на території лісового фонду Українських Карпат. Це підтверджує досвід деяких країн (Хорватії, Ізраїлю, Грузії та ін.), які пережили війну і вивели туризм на новий рівень розвитку.

Список літератури:

1. Бойко В.О., Далевська Н.М. Розвиток туризму після збройних конфліктів у різних країнах світу. *Управління змінами та інновації*. 2022. № 3. С. 5–10. DOI: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2022-3-1>.
2. Паньків Н., Скрипник М. Екологічний туризм як пріоритетний напрямок сталого розвитку туризму в Україні: виклики сьогодення. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія Економічні науки*. 2022. № 4. С. 229–240. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-308-4-36>.
3. Кузьміч І.С. Екологічні наслідки війни та проблематика екологічного туризму в контексті повномасштабного вторгнення РФ. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/89.pdf> (дата звернення: 25.03.2023).
4. Ceballos-Lascuráin H. Tourism, Ecotourism and Protected Areas: The State of Nature-Based Tourism around the World and Guidelines for Its Development. Cambridge: IUCN Publications, 1996. 301 p.
5. Honey M. Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise? (Second ed.). Washington DC: Island Press, 2008. 568 p.
6. Steck B. Sustainable Tourism as a Development Option Practical Guide for Local Planners, Developers and Decision Makers. Eschborn: Federal Ministry for Economic Cooperation and Development, 1999. 63 p.
7. Через війну надходження до держбюджету від тургалузі скоротилися майже на 34%. URL: <https://www.tourism.gov.ua> (дата звернення: 04.04.2023).
8. Україна на COP27 продовжує розповідати світу про екологічні наслідки російського вторгнення. URL: <https://mepr.gov.ua> (дата звернення: 25.03.2023).
9. Роїк О.Р., Недзвєцька О.В. Шляхи розвитку туристичної сфери України у воєнний період. *Вісник ХДУ. Серія Економічні науки*. 2022. № 46. С. 11–15.
10. Фастовець О.О. Туризм в Україні в умовах воєнного стану. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2022. № 3(80). С. 87–97. DOI: <https://doi.org/10.31375/2226-1915-2022-3-87-97>.
11. Дубовіч І.А. Участь у “П’ятому Загальному Економічному Конгресі Туреччини”. URL: <https://nltu.edu.ua/index.php/novyny/item/1485-uchast-u-piatomu-zahalnomu-ekonomichnomu-konhresi-turechchyny> (дата звернення: 03.03.2023).

References:

1. Boiko V. O., Dalevska, N. M. (2022) Rozvytok turyzmu pislia zbroinykh konfliktiv u riznykh krainakh svitu [Tourism development after violent conflicts in different countries of the world]. *Change Management and Innovation*, no. 3, pp. 5–10. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-308-4-36>.
2. Pankiv N., Skrypnyk M. (2022) Ekolohichni turizm yak priorytetnyi napriamok staloho rozvytku turyzmu v Ukraini: vyklyky sohodennia [Ecological tourism as a priority area of sustainable tourism development in Ukraine: current challenges]. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Series «Economic Sciences»*, no. 4, pp. 229–240.
3. Kuzmich I.S. (2022) Ekolohichni naslidky viiny ta problematyka ekolohichnoho turyzmu v konteksti povnomashtabnoho vtrornennia RF [Environmental consequences of the war and the problem of ecotourism in the context of the full-scale invasion of Russia]. Available at: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/89.pdf> (accessed March 25, 2023).
4. Ceballos-Lascuráin H. (1996) Tourism, Ecotourism and Protected Areas: The State of Nature-Based Tourism around the World and Guidelines for Its Development. Cambridge: IUCN Publications. 301 p. [in English]
5. Honey M. (2008) Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise? (Second ed.). Washington DC: Island Press. 568 p. [in English]
6. Steck B. (1999) Sustainable Tourism as a Development Option Practical Guide for Local Planners, Developers and Decision Makers. Eschborn: Federal Ministry for Economic Cooperation and Development. 63 p. [in English]
7. Cherez viinu nadkhodzhennia do derzhbiudzhetu vid turhaluzi skorotylysia maizhe na 34% [Due to the war, state budget revenues from the tourism industry fell by almost 34%]. Available at: <https://www.tourism.gov.ua> (accessed April 4, 2023).
8. Ukraina na SOR27 prodovzhuie rozpovidaty svitu pro ekolohichni naslidky rosiiskoho vtrornennia [Ukraine continues to tell the world about the environmental consequences of Russia’s invasion at the COP27]. Available at: <https://mepr.gov.ua> (accessed March 25, 2023).
9. Roik O.R., Nedzvetska O.V. (2022) Shliakhy rozvytku turystychnoi sfery Ukrainy u voiennyi period [Ways of development of the tourist sphere of Ukraine in the war period]. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series «Economic Sciences»*, no. 46, pp. 11–15.
10. Fastovets O. O. (2022) Turizm v Ukraini v umovakh voiennoho stanu [Tourism in Ukraine during military actions]. *Development of management and entrepreneurship methods on transport*, no. 3(80), pp. 87–91. DOI: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2022-3-1>.
11. Dubovich I.A. (2023) Uchast u “P’iatomu Zahalnomu Ekonomichnomu Konhresi Turechchyny” [Participation in the 5th General Economic Congress of Turkey]. Available at: <https://nltu.edu.ua/index.php/novyny/item/1485-uchast-u-piatomu-zahalnomu-ekonomichnomu-konhresi-turechchyny> (accessed March 3, 2023).

MODERN SOCIO-ECONOMIC PROBLEMS OF ECOLOGICAL TOURISM FUNCTIONING ON THE TERRITORY OF THE UKRAINIAN CARPATHIANS FOREST FUND IN THE CONDITIONS OF THE WAR

The socio-economic problems that inhibit the effective functioning of ecological tourism on the territory of the Ukrainian Carpathians forest fund in the modern conditions of Russia's war against Ukraine are considered. Attention is paid to the reduction of the main revenues to the budget from the tourism business in Ukraine. The negative consequences of the war and their impact on the territory of Ukraine are analyzed. It was emphasized that the hostilities on the territory of Ukraine increase the emission of greenhouse gases, which is the main cause of acid rain, which negatively affects the human body and the environment. It is substantiated that ecological tourism remains popular among Ukrainians, in particular in the west of Ukraine. The development of ecological tourism on the territory of the Ukrainian Carpathians forest fund is based on changes related to the transition from one condition to another. Whether the transition is positive or negative depends on the initial principles. This requires the conscious participation of all relevant stakeholders, as well as the state administration to ensure a certain organizational and economic mechanism for the use of forest fund territories for the development of ecological tourism in the Ukrainian Carpathians. The article analyzes the main aspects of the functioning of ecological tourism on the territory of the Ukrainian Carpathians forest fund in the conditions of martial law, which should be based on certain principles to improve social and economic conditions for the local population, preserve natural conditions of the forest fund territories and their sustainable use. Ecological tourism will help to increase the level of employment of the local population, increase financial revenues to the local budget, raise the level of environmental awareness, attract investments, preserve and develop the cultural potential and natural capital of these territories, etc. Reducing excessive consumption and waste avoids the cost of restoring long-term environmental damage and contributes to the quality of ecological tourism. Attention is paid to the integration process into the system of international ecological tourism.

Key words: ecological tourism, ecotourist, forest fund territories, Ukrainian Carpathians, sustainable development.